

آذربایجان

رکوردنک سیاسی، اجنامی، ادبی، اقتصادی تروک غزتمسیدر.

آبونە شوایطی:

یانورک برینە دنک یا کو ایجون ۲۴.
باشقە شهرارە ۳۵ روبەدرە
بر آیشی یا کورد ۴۲، باشقە شیرلردە
۱۹ روبەدرە.

اعلان قیاتی:

سمری ۳ روبە کرانقە کینان اعلازلار
ایجون گنکت ایبار.

تروک و اساملقە مقید مقالە صحتیە
نرش اوجینان اولوق
اعادە ایپیلدر. درج ایپیلن مقلانک
مکالمی ادارە نئین ایپیلور.

محل ادارە:

باکو، وورنوسکی، وغورنسکی
کوچارلک کئینقە ۴ نومرونی ایودە

آذربایجان ادارەسی

نومون نمر. ۳۹-۶۰

تاک شەخسئە ۵۰ قیقە.

اعلان رسمی گیحەلری (۲۳-۶) نومرولی پولیس قمتش عمومیلگنە مراجعت ایدیحز. عاجل احتیاجات و استمداد ایچین تلفون ایله گوندوز لری (۸۰-۲۵)

جوت مسکریبە گورپین لزوم اوزونە اربانە جریئە مساعد قوتلی الی
واس حیوان مبابە اولنە مقدر. حیوانی قاتنق ایستیارلک اودوسر ییقلنە مراجعت
ایبلری اعلان اولتور.

ایکتیسی آذربایجان قرمسی طابورلردە استمداد اولونق اوزونە تورکجه
ییلن آشی قشقرە لزوم واردد، آرزو ایدلر و قیقلرینە برابر هرگون ساعت
۲ دن ساعت ۶ سوگرایە قدر روچیلک قونلده فرقه سرطیبایئە مراجعت ایستولر.

اعلان

قناطی مسلمان اوردوسنە ۱۷ آی مدنقە ۱۵۰۰۰ یمن بونلر دوقوزین آی روبەدرە
۱ اوردوسنە اولان قوت ماریستی جادەدە ۶ نرولو ایودە اوزاق شەیندن
شرایطی ییقلر.

710 - 6.5

باکو، جمجە و بالعموم آذربایجان تاجرلیقە، اهالیە

اعلان رسمی

تالان ویا اولوقو شیشاییه آیش ویریش ایدن ساختهکار خیرسزلارک لیر آن
اول باقالاتالارنی نابین، وخلق ساختهکار، خیرسزلارک شرلردن وقایە منتندم.
زوجہ آتی تصورات اتخاد اولونشدور.

۱- هیچ برتاجرک (شوما) تعمیر اولونان رسمی قناطورا آنادقە، آخر تاجرین
هرهانسکی پروسییایە هرهانسکی برشی آلماسی شدتە، متنوع اولدین کی؛ اهلایدن دەر
کسک، نەتجاراندن مدد غیری کیسهلر چن (شوما) آنادقە چیئە
تومان، مونه، خالی، سجادە، مجهرات و گوموش اشیا حیویات و حیوانات حاصلی
مروج اشیاقل برشی آلمالاری صوت قشعیە مدد متنوع.

۲- (شوما) سن طرولاجاق هر نوع اشیا وامنە مقدری نەقادی آن، ویا نەقادر
چوق اولورسە اولسون مصادره اولوناراق علاقە قارانی قشقدە شدتی تعقیبات قانونیە
دوش اولونایانی اهیتکە اعلان اولتور.

۳- شایب اعلان اول قون مقلە نشر اولوناققدور.

آذربایجان پولیس قمتش عمومیسی ایله الدین

اعلان

بونلگە عمومیە اعلان اولتور که عالی ابتدائی (وشه ناجائلی) مکتبلی آکال
ایدنلر امتحانلر اولوق باکو صنایع (تینجیسکی) مکتبته قبول اولتورلا.
خواشن ایدنلر عزیزنە ویرە ییلر. اهالیک صنایع مکتبته نەدرجەدە احتیاجی
اولدیننی و باهر تخبکارک برملک حیاندن نئیویک اهیتی اولدیننی نظر احتیازه
آلاراق عالی ابتدائی مکتبلی آکال ایدنلرک صنایع مکتبته داخل اولاجقترینە
ایپیلوروز.

معارف نظاری.

اعلان

آذربایجان جمهوریتی پولیس قمتش عمومیسی مدن
اهالیک ۲ آی مدنقە ورقە آلماری ایجون ایتدیگم امرە علا اولوق
غیر فریودوم که بامر مسلمان قادیانلرینە عالی اولاروب قضا آرزو ایدلر مکتبلی
آلاچلر.

قسم رسمی

آذربایجان جمهوریتک ۳۱ اوتابیر
۱۹۱۸ سنی سن قرار دایمە موقاق اولوق
ایله ایله دوقوزین موقاق ایستیارق ایلیق
اوزونە موقاق کورسک ایله کلاک صاحب ایستک
ایچین شو مامی مقرر ایلمی.
۱) تیراک مقلە الله ایپیلن ایلاکدن
باشقە قمت مقرر، غت برری، زاوودری
بوروق بودرا کچیری شرا کتیری و مجاریت
زاوودری و خرد دیراسنە بولونان کچیری
تصاحب ایستک ایچین تجارت و صنایع نظارتین
هر درجە اجازە آتایدیر.

۲) غت برری سویلرکمز ۶۹۸ طول
شردنلر شرفه طرف واقع برارور.
۳) یوقاری موقاق ایستیارق قانە،
توغاریش کافعی یخود شهادتە ایله الله
ایپیلن لیر، کاند ورنن توغار بوسدە برینس
تایەدە کورسک شهادتەنن قشید ایتمە ییلر.
۴) یوقا کفد و مقلای غلامسیندن سوگرم
قید و قتل اولوناراق ایجون تجارت وصنایع
نظارت قشید ایپیلە ییلر.

۵) یوقا قوتک یوقاری موقاق بایلان مادرینە
مبار بیلور اونی یوزان هر موقول آیش.
ویریش لفظاً اعتباردن ساقط حساب ایپیلر کادور.
تجارت و صنایع نظری ب. جوشایبیر.

تجارت وصنایع نظارتین

تقریر اولک ۱۱ دنک موجود اولان دنک و
غت مجبولاک مقلاری نئین اینک اشیاقلری
فورادیشی اولدیندن بونگه عمومیە اعلان اولور
که عمومیە نظار، زاوود، و لوبور، و عمومیە غت
مدد چیلکە مشوب موسسارە، مخصوص بیون
شیلر بلا ایستک، غت اشیاقلرک علی شەیرینە سیک
قشقی کئیندە آذربایجان حکومتک قشیرین اول
تاریخی قرار دایمک ۲ جی مامیسی موقاجین
همان نظارتین اختیاراً اوز صنایع قناریش
اولورلا، حاضر مقلە متنوسار دوسالان قانە
اولان غت قشوق مصلولانی، مچین کین استحقاق
اولانجی غت و افعال اولانجی غت مصلولانی
مخصوص یا کئیندە ساقلاقلاری
موسسار لک اشیاقلرکک ادمو اولارک مقلای ساقلا
تاجدر. اولوقک تجارت وصنایع نظارتین ی اذن

مدد ورامواد بولونیشی بردن ساریب کورسلی
ییلر، کورسلیه موسسماجی مکتب قشید
تحت مقلایه آتاجقلا دور.

۳۰ تقریر اول
تجارت و صنایع نظری
جوشایبیر

زرعت نظارتک امرلری

نمره ۷۳
یا کو مذوودی لوقوننی سابق قناطی ایله
تعمیر ایپیلرک عدلیه نظارنی تحت ادارتە
ویریبور.

نمره ۷۵
عیساییتک مصلول آرمش قناسی مینه
حیجکک ایکتیسی درجە مینه بکی مقلانگە
نئین ایپیلور.

نمره ۷۶
غدار اودوج اولوقا وار شە، حیجکک ۳۰
درجە مینه بکی مقلانگە نئین ایپیلور.

نمره ۷۸
عیسی غنی اول قشیرین اولک ۱۰۰ دن اعتبارا
مینه شەسی کار کتارنک مقلانگە نئین
ایپیلور.

زرعت نظری: ش سطلالوق

۳۱ نمره

قهرمان اوردوموزک مصلولتیه باکوی اوز
الزمه کچرە کمن سکر، حکومتز مکتبترده
امیت برن اینک شوق ایتمی، بالمر بریشان
اولمش ششتر یواش یواش عالی وسیتین آلمایە
باشلاشقی، اهالی آرماسد بئین قنە و قناد
توردم هر ییلر ایله دشقی و جدی مبارزینە
کیرکلمقدور. بر نینجە مدت حال و اوضاع بو
طریقەدولە ایپرسە، یا نینجە مدت بون مکتبترده
امیت تم حاصل اولاجانی مقصدور.

حکومتز و اوردوق مقلانگە قنە نظاری
مکتبکە، یوردنک لری ساینسوا احتیاجاتک لری
تاییردە لک اهیتی برحقە واردر که بورادە
اونن بر قدر بخت ایستک ایشتر.
همان قشە - غیر مسلمان اولان مقلارنە
مقلە شتلمسیر.
بوکون تون آذربایجانمهر برخشین بلا

Bazar ertəsi, 4 noyabr 1918-ci il, nömrə 30

AZƏRBAYCAN

Gündəlik siyasi, elmi və iqtisadi türk qəzetəsidir

İkinci sənəyi-dəvamiyyəsi. Düşənbə, 27 məhərrəmülhəram sənə 1337. 4 təşrini-sani sənə 1918.

Türk və islamlığa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır. Dərc olunmayan övraq iadə edilməz. Dərc edilən məqalatın mükafatını idarə təyin edir. Məhəlli-idarə: Bakı, Vorontsovski və Qubernski küçələrin küncündə 4 nömrəli evdə “Azərbaycan” idarəsi. Telefon nömrə 39-60. Tək nüsxəsi 50 qəpik.

Abunə şəraiti: Yanvarın birinədək Bakı üçün 24, başqa şəhərlərə 35 rublədir. Bir aylığı Bakıda 12, başqa şəhərlərdə 19 rublədir. Elan fiatı: sətri 2 rublə. Kərratla gedən elanlar üçün güzəşt edilir.

ELANİ-RƏSMİ

[RƏSMİ ELAN]

Acil ehtiyacat [ehtiyaclar] və istimdad [kömək istəmək] üçün telefonla gündüzləri 25-80, gecələri 6-23 nömrəli Polis Müfəttişi-Ümumiliyinə [Baş Polis Müfəttişliyinə] müraciət ediniz.

* * *

Cəhəti-əsgəriyyəcə görülən lüzum üzərinə, araba cərrinə [çəkməyə] müsaid qüvvətli əlli rə's [baş] heyvan mübayə olunacaqdır [satın alınacaq]. Heyvanı satmaq istəyənlərin ordu sərbaytarlığına [baş baytarlıq idarəsinə] müraciət eyləmələri elan olunur.

* * *

İkinci Azərbaycan firqəsi [diviziyası] taborlarında istixdam olunmaq [xidmətə qəbul edilmək] üzrə türkcə bilən 6 feldşerə lüzum vardır. Arzu edənlər vəsiqələri ilə bərabər, hər gün saat 2-dən saat 6 sonraya qədər Rotşildin evində firqə sərbəbətində [baş həkimliyinə] müraciət etsinlər.

ELAN

Qafqaz Müsəlman Ordusuna 7 ay müddətində 150 min pud mal və qoyun əti vermək arzusunda olan zəvat [şəxslər] Mariinski caddədə 6 nömrəli evdə Ərzaq şöbəindən şəraitini [şərtlərini] bilə bilərlər.

710 6-5

BAKİ, GƏNCƏ VƏ BİLÜMUM [ÜMUMİYYƏTLƏ] AZƏRBAYCAN TACİRLƏRİ İLƏ ƏHALİYƏ ELANİ-RƏSMİ

Talan və ya oğurluq əşyası ilə alış-veriş edən saxtakar xırsızların bir an əvvəl yaxalanmalarını təmin və xalqı saxtakar xırsızların şərlərindən vəqayə [qorumaq] zimnində [yolunda] bərvəchi-ati [aşağıdakı] təsəvvürat ittixaz olunmuşdur [tədbirlər qəbul edilmişdir]:

1. Heç bir tacirin “şot” təbir olunan rəsmi fatura almadıqca, axər [özgə] tacirdən hər hangi bir vəsilə ilə hər hangi bir şey alması şiddətlə məmnun [qadağan] olduğu kimi, əhalidən də hər

kəsin nə tüccarandan [tacirlərdən], nə də qeyri kimsələrdən rəsmi fatura (şot) almadıqca çit, qumaş, möblə [mebel], xalı, səccadə, mücəvhərat və gümüş əşya, hübubat [dənli bitkilər] və heyvanat, hasili hər növ əşyadan bir şey almaları surəti-qətiyyədə [qəti surətdə] məmnudur [yasaqdır].

2. Şotsuz tutulacaq hər növ əşya və əmtəə miqdarı nə qədər az və ya nə qədər çox olursa olsun, müsadirə olunaraq əlaqədaranı [əlaqədar şəxslər] haqqında şiddətli təqibati-qanuniyyəyə [qanunla nəzərdə tutulan icraatlara] təvəssül olunacağı [başlanacağı] əhəmiyyətlə elan olunur.

3. İşbu elan 10 gün müddətlə nəşr olunacaqdır.

*Azərbaycan Polis
müfəttişi-ümumisi Bəhaəddin*

ELAN

Bununla ümuma elan olunur ki, ali-ibtidai (vişə-naçalni) məktəbləri ikmal edənlər [bitirənlər], imtahansız olaraq Bakı Sənaye (texniçeski) məktəbinə qəbul olunurlar. Xahiş edənlər, ərizə verə bilirlər. Əhalinin sənaye məktəblərinə nə dərəcədə ehtiyacı olduğunu və mahir texniklərin bir millətin həyatında nə böyük əhəmiyyəti olduğunu nəzəri-etibara alaraq, ali-ibtidai məktəbləri ikmal edənlərin sənaye məktəbinə daxil olacaqlarına inanırız.

Maarif Nəzarəti

ELAN

Azərbaycan Cümhuriyyəti Polis müfəttişi-ümumisindən

Əhalinin 2 ay müddətində vərəqə almaları üçün elan etdiyim əmrə əlavə olaraq xəbər verirəm ki, bu əmr müsəlman qadınlarına aid olmayıb, fəqət arzu edənlər əkslərini [fotoqraflarını] alacaqlar.

QİSMİ-RƏSMİ [RƏSMİ HİSSƏ]

ELAN

Azərbaycan Cümhuriyyətinin 31 oktyabr 1918-ci sənə qərarına müvafiq olaraq elan edirik ki, müvəqqəti binagüzarlıq [sərəncam] olmaq üzrə zeyldə [aşağıda] göstəriləcək əmlaka təsahüb etmək [sahib çıxmaq] üçün şü maddəni müqərrər etməli [qərarlaşdıraraq hazır etməli].

1. Miras sifəti ilə əldə edilən əmlakdan başqa neft mədənləri, neft yerləri, zavodları, buruq podratçıları şarakətləri [şirkətləri] və mexanik zavodları və Xəzər dəryasında bulunan gəmiləri təsahüb etmək üçün Ticarət və Sənaye Nəzarətindən hər dəfə icazə alınmalıdır.

Qeyd: Neft yerləri söylədiyimiz 6709 tuli-şərqidən [şərq uzunluq dairəsindən] şərqə tərəf vəqə yerlərdir.

2. Yuxarıda söylədiyimiz ixtiyarat [haqlar] qəbalə, notarius kağızı yaxud şəhadətnamə ilə əldə edilə bilər. Kağız

verən notarius da birinci maddədə göstərilən şəhadətnaməni təqdim etməlidir.

3. Böylə kağız və müqavilə bağlandıqdan sonra, qeyd və nəql olunmaq üçün Ticarət və Sənəət Nəzarətinə təqdim edilməlidirlər.

4. Bu qanunun yuxarıda yazılan maddələrinə müqayir [zidd], yaxud onu pozan hər dürlü alış-veriş qətiyyəti etibardan saqit [düşmüş] hesab ediləcəklərdir.

Ticarət və Sənəət naziri:
B. Cavanşir

30 təşrini-əvvəl 334
Ticarət və Sənəət naziri:
B. Cavanşir

TİCARƏT VƏ SƏNAƏT NƏZARƏTİNDƏN

Təşrini-əvvəl [oktyabrın] 11-inədək mövcud olan neftin və neft məhsulunun [məhsullarının] miqdarını təyin etmək işləri qurtarmış olduğundan, bununla ümumla elan olunur ki, ümum mədən, zavod, vapor [gəmi] və ümumiyyətlə neft mədənçiliyinə mənsub müəssisələrə məxsus bütün şeylər, bilaistisna [istisnasız] neft işlərinin milliləşdirilməsinin fəxsi [ləğvi] haqqında Azərbaycan Hökumətinin 5 təşrini-əvvəl tarixli qərarının ikinci maddəsi mövcubincə [maddəsinə uyğun olaraq] həman tarixdən etibarən öz sahiblərinə qaytarılmış olurlar. Hazırda müxtəlif müəssisələrdə saxlanmaqda olan neft və neft məhsulatu, həmçinin yenidən istehsal olunacaq neft və

emal olunacaq neft məhsulatu, xüsusi binagüzarlıq edilənədək [sərəncam verilənədək] saxlandıqları müəssisələrin sahiblərinin əlində və onların məsuliyyəti ilə saxlanacaqdır. O vaxtadək Ticarət və Sənəət Nəzarətindən biizn [icazəsiz] məzkur əmval [adı çəkilən mallar] bulunduğu yerdən sairəsinə göndərilə bilməz. Göndəriləsə, müəssisə sahibi məhkəmə təriqi [yolu] ilə təhti-məsuliyyətə [məsuliyyət altına] alınacaqlardır.

ZİRAƏT NƏZARƏTİNİN [KƏND TƏSƏRRÜFATI NAZİRLİYİNİN] ƏMRLƏRİ

Nömrə 73

Bakı Mejevov okruqu sabiq fəaliyyəti ilə təcdid [bərpa] edilərək Ədliyyə Nəzarəti təhti-idarəsinə [idarəsi altına] verilir.

Nömrə 75

Abbasəli bəy Mahmudov Ərəş qəzası meşəçiliyinin ikinci dərəcə meşəbəyi müavinliyinə təyin edilir.

Nömrə 76

Qafar Orucov Qusar meşəçiliyinin üçüncü dərəcə meşəbəyisi müavinliyinə təyin edilir.

Nömrə 78

İsa Qəniyev, təşrini-əvvəl in [oktyabrın] 31-indən etibarən meşə şöbəsi kargüzarının müavinliyinə təyin edilir.

Ziraət naziri: X. Sultanov

BAKI, 26 MƏHƏRRƏM

Qəhrəman ordumuzun müavinəti [köməyi] ilə Bakını öz əlimizə keçirdikdən sonra, hökumətimiz məmləkətimizdə əmniyyət bərpa etməyə şüru etdi [başladı]. Bilmərrə pərişan olmuş məişətimiz yavaş-yavaş adi vəziyyətini almağa başlamışdır. Əhali arasında bəzi fitnə və fəsad törədən həriflərlə şiddətli və ciddi mübarizəyə girişilmişdir. Bir neçə müddət hal və övza [vəziyyət] bu təriq ilə [bu qaydada] davam edərsə, paytaxtımızda və bütün məmləkətimizdə əmniyyət tam hasil olacağı mühəqqəqdır [şübhəsizdir].

Hökumətimiz və ordu komandanlığıımızın tutduqları məsləkdə [yolda], yürütdükləri siyasətdə və ittixaz etdikləri tədabirdə [gördükləri tədbirlərdə] ən əhəmiyyətli bir nöqtə vardır ki, burada ondan bir qədər bəhs etmək istəriz. Həmin nöqtə, qeyri-müsəlman olan millətlərlə müamilə [rəftar] məsələsidir.

Bu gün bütün Azərbaycanda hər bir şəxs, bilafərqi-dinü-millət [din və millət fərqi olmadan] müsaviül-hüquqdur [bərabərhüquqludur]. Qeyri-müsəlman millətlər üçün heç bir “məxsusi”

qərardad-filan yoxdur. Demokratik tərz-i-idarəli bir məmləkətdə olduğu kimi əhali arasında “doğma” ilə “ögey”, “özümüzünkü” ilə “yad” yoxdur. Müsəlman, rus, yəhudi, gürcü, erməni, həpsi bir nəzərlə tələqqi [qəbul] edilir. Həpsi ilə bir müamilatda [rəftarda] bulunulur.

Bolşevik dövründə mövcudiyətləri tərək və imha [məhv] edilən milli komitələr yenidən vücuda gəlib, öz işlərinə davam edir və Azərbaycan dövlətinə tabe hər bir millətin ehtiyacatını [ehtiyaclarını] Hökumətə anladırlar.

Bunu da görürüz ki, qeyri-müsəlman olan millətlər yenə həmişəki kimi öz mövqelərində və xidmətlərində davam edib, bu gün Hökumətimiz nəzdində ali mənəblər işğal edənləri [tutanları] dəxi vardır.

Qeyri-rəsmi müamilata baxılırsa, müsəlman əhalisi tərəfindən vətəndaşları olan qeyri-müsəlmanlara qarşı böyük bir hüsnrəğbət və iltifat müşahidə edilir ki, burası ümumun məlumudur.

Bundan masiva [başqa], bu gün Qafqaziyanın başqa yerlərində, başqa məmləkətlərində güzəran keçirmək üçün bir kəsbü-şüğl [dolanacaq və iş] bulammayan başqa millətlər Azərbaycanımızda özlərinə daima əsbabi-məişət [məişətlərini təmin etmə vasitəsi] olacaq bir şüğl tapmağa qadir olmuşlardır. Ermənistan və Gürcistandan acılıq münasibətilə başlarını götürüb qaçan ailələrə, bu gün Azərbaycanımızda

hüsni-iltifat göstərilib, onlara münasib məmuriyyət və mənəblər verilir.

Bu gün hökumətimiz və qəhrəman ordumuzun Baş Komandanlığı tərəfindən, müşkülətlə yaşayan rus zabitanının [zabitlərinin] şərəf və heysiyyəti-əsgəriyyəsinə mühafizə niyyətilə, kəndilərinə xüsusi maaş və ərzaq təxsis və tövzi edildiyini [ayrıldığını və paylandığını] bileyn [öz gözümüzlə] görürüz.

İstər məhafili-rəsmiyyə [rəsmi dairələr], istər camaatımız tərəfindən bu dərəcədə hüsntəvəccöh və rəğbətə nail olmuş qeyri-müsəlman vətəndaşlarımız kəndilərini vətənimizdə biganə hiss etməyə haqları olmayacağı mü-səlləmdir [şübhəsizdir]. Xülasə, bu gün Azərbaycan türkləri, vətənimizdə yaşayan millətlərin ümumuna qarşı xalis və sadıq (лояльный) bir münasibət vəzi [vəziyyətini] ixtiyar edib, onları öz həmcinslərindən ayırmayacaq dərəcədə fərqlə qoymayır.

Böylə olan surətdə biz Azərbaycanın müsəlmanları dəxi, öz vətəndaşlarımız tərəfindən bilmüqabil [qarşılıqlı] səmimiyyət və sədaqət gözləməyə özümüzü son dərəcə haqlı ədd [hesab] edirik.

Biz onları sabiq hökumətlərin yədi-təzəllümündən [zülmündən], ölkənin hərcmərəcindən və aclıq kimi böyük bir fəlakətdən xilas ilə müsadirə və yaxud qarət olunmuş əmlakını dəxi bilistirdad [geri alaraq] özlərinə qaytardıq və onlar üçün rahat və asudə bir məişət təşkil və təmin etdik.

Bu xüsusların vətəndaşlarımız tə-

rəfindən heç bir vəchlə unudulmayıb da, həmişə biletiraf [etiraf edilərək, təsdiqlənərək] nəzərdə tutulacağı təbii bir rəftar qəbilindən olmalıdır.

Buna görə də içərisində yaşadıkları mehmannəvaz [qonaqpərvər] bir məmləkətə qarşı qəlblərində heç bir sui-niyyət [pis niyyət] bəsləməyib, biləks [əksinə] minnətdar olacaqları şübhəsiz görülməlidir.

Baxüsus [xüsusilə], aralarında buraxılan hər bir boş və biməna şayiata [şayiələrə] və intriqaya bənzəyəcək bir taqım “söz və söhbətlərə” məhəl və dil ilə ürəkləri bir olmayan həriflərin “siyasət” aləmindən “əxz” və “ixtira” etdikləri “məlumata” əhəmiyyət verməyəcəkləri və əksinə olaraq belə müfəttinə [fitnəkar] hərəkətin [hərəkətlərin] əleyhinə qiyam və etiraz edəcəkləri, bizcə, təbii və müsəlləm görülməlidir.

Əks-təqdirdə bu qədər eyilik və alicənablığa qarşı, hər kəsi heyrətə salacaq və hər qəlbi mütənəffir edəcək [nifrət etdirəcək, iyrendirəcək] qara bir nankorluq etmiş olarlar.

SÜLH ƏTRAFINDA

Almaniya və sülh

Oktyabrın 28-ində Almaniya Hökuməti, İsveçrənin Vaşinqton səfiri vasitəsilə Amerikaya böylə bir nota vermişdir:

“Almaniya Hökuməti Amerika rəisi-cümhurunun [prezidentinin] cavabını

nəzəri-diqqətə almışdır. Almaniya həyatı-məşrutiviyəsində [konstitusional həyatında] vüqu bulmuş və bulmaqda olan təbəddülat [dəyişikliklər] rəisicümhura məlumdur. Sülh müzakirətini məşrutə mövcibincə [konstitusiyaya uyğun olaraq] bütün işləri əlinə almış olan xalq hökuməti icra edəcəkdir. Hərbiyyə işləri də bu hökumətə tabedir. Biz ən yaxın zamanda Vilsonun deklarasiyalarında göstərilmiş olan ədalətli sülhə bais olacaq mütarikə əqdi [atəşkəs imzalanması] təklifinə müntəzir bulunuruq.”

Avstriya sülh istəyir

Təşrini-əvvəlın [oktyabrın] 30-unda Vyanadan teleqrafla xəbər verilir ki, Avstriya Xariciyyə naziri, İsveç Hökuməti vasitəsilə Amerikadan 18 təşrini-əvvəl tarixli notasına bu məzmununda bir cavabi nota vermişdir:

“Mütarikə və sülh müzakirətini xüsusunda Amerika rəisicümhurunun Avstriya-Macaristan ilə ayrıca müzakirətə girişmək haqqındakı qərarına razı olaraq, Avstriya-Macaristan Hökuməti bəyan edir ki, sabiqki notalara olduğu kimi, Amerikanın son notasına və Avstriya-Macaristan millətlərinin, baxşus, çex-slovak və cənubi slavların hüququ haqqındakı nəzəriyyəyə tamamilə razıdır. Bu surətlə mütarikə və sülh müzakirətinin başlanmasına şərt qonulan şəraitin tamamilə qəbulu ilə Avstriya-Macaristan Hökuməti inanır ki, müzakirət başlanmasına artıq mümaniət [manea] qalmır. Binaileyh

[ona görə] Avstriya-Macaristan Hökuməti hazırda sair müzakirətin nəticəsi gözlənmədən Avstriya ilə düşmən hökumətlər arasında sülh əqdi və ümum Avstriya-Macaristan cəbhələrində mütarikə əqdi barəsində müzakirətə başlansın. Hökumət təvəqqe edir ki, bu xüsusda lazımi tədbirlər gör[ül]sün.”

- “Royter” acentəliyi xəbər verir ki, Vilsonun son notasına cavab alınmadan Etilaf dövlətləri öz sülh şərtlərini elam etməyəcəklərdir [bildirməyəcəklər].

- Tiflisdən alınmış məlumata görə, Almaniya Vilson tərəfindən təklif edilmiş bütün mütarikə şəraitini [atəşkəs şərtlərini] qəbul etmişdir. Almaniya qoşunlarını işğal edilmiş yerlərdən geri çəkən kimi, 14 maddə üzərində sülh müzakirətinə başlanılacaqdır.

Alman mətbuatı və sülh

Vilson notası münasibətilə Almaniya mətbuatı bərvəchi-ati [aşağıdakı] mütəliatda bulunur [fikir bildirir, mülahizə yürüdür]:

“Berliner taqebblatt” Vilsonun yadına salır ki, özü elam etmiş olduğu [bildirdiyi] əsaslar, özgə millətlərin daxili işlərinə qarışmağı mən’ [qadağan] edirlər.

“Forverts” kayzerin tac və taxtından əl çəkmasını tələb etmək cəsərətindən çəkinir və deyir ki, Vilson güman edir ki, Almaniya sabiq hakimlər qəti rol oynaya bilər. Səhv edir.

Qəzetlər qorxurlar ki, sülh müzakirəti əsnasında Vilson proqramı məhv olub, qaliblərin rəyasətpərəstliyi [özbaşinalığı] meydan alacaqdır.

“F. zeytunq” yazır ki “xalq əski hökumət və üsuli-idarədən bizar olmuşdur.” Münhendə müstəqillər namizədi Kort İslər alqışla qarşılanmışdır. Tələb olunur ki, bilatəxir [təxirə salınmadan] Almaniya sosialist cümhuriyyəti elan edilsin. Avstriyanın da almanlarla məskun qismi buraya daxil olsun. Libknext başda olmaq üzrə belə bir hökumət 24 saatda sülhə nail ola bilər, – deyirlər.

VILSONUN BİR NİTQİ DAHA

Ajans “Royter” işar edir [xəbər verir]:

Rəisi-cümhur [prezident] Vilson Nyu-Yorkda bir nitq irad edərək [söyləyərək] demişdir ki: “Dörd sənədən bəri davam edən hərbi, müharibəyi-əqvam [millətlərin müharibəsi] halını almış və bunda bəşəriyyətin arzusu müxtəlif hökumətlərin əfkarixüsusiyyətləri yerinə qaim olmuşdur [müxtəlif hökumətlərin məxsusi istəklərinin yerini bəşəriyyətin ümumi arzusu tutmuşdur]. Heç bir millət hərbin nəticəsini laqeydanə düşünəmməz. Hərbin nəticələnməsi “ən zəifin mənfəəti, ən qəvinin [güclünün] mənfəəti qədər müqəddəsdır” düsturunun sərih [aydın] bir surətdə qəbulu deməkdir. İştə biz davamlı bir sülhdən bunu

anlayırız.

Etilaf dövlətləri Avropayı-mərkəzi dövlətlərinin Brest-Litovsk və Bükreşdə [Buxarestdə] digər hökumətlərlə müzakirələrini gördükləri cəhətlə, bunlarla bir növ bazarlıq surətilə sülh əqd edəmməyəcəklərinə müttəhidən [birgə] qane bulunmaqdadırlar.”

QAQQAZIYA MİLLƏTLƏRİ SÜLH KONFRANSINDA

Gürcü Xariciyyə naziri Gürcüstanda Azərbaycan nümayəndəsinə belə bir məktub yazmışdır:

Cahan müharibəsi bitmək üzrədir və şübhə yoxdur ki, yaxın zamanda bütün cahan kongresində ümum millətlərin, xüsusən sabiq Rusiyadan ayrılmış xırda millətlərin müqəddəratı həll olunacaqdır. Bu kongre qarşısında Zaqafqaziya və ümum Qafqaziya millətləri müttəhidən [birgə] və müttəfiqən çalışmağa hazır olmalıdırlar. Zira, xırda millət və yeni təşkil olunmuş hökumətlərin səsinin ancaq bu surətlə qiymət və əhəmiyyəti ola bilər. Kərratla [dəfələrlə] bu xüsusda aramızda müzakirət icra edilməsi və sizin Hökumətiniz Bakıda Gürcüstan nümayəndəsi ilə müzakirətlə qətiyyəni bunu xahiş etdiyini bildirdiyinə görə, güman edirəm ki, vaxtdır Zaqafqaziya və Qafqaziya hökumətləri mütəqabil [qarşılıqlı] etimad və yekdigərinə [bir-birinə] müzahirət ruhuyla biri-birinin istiqlalıyyətini təsdiq edərək, gələcək sülh

konfransında cümhuriyyətlərin istiqaliliyyətini təsdiqə, onların ümumi mənafeyini mühafizə, davalı [mübahisəli] məsələləri, hətta xətti-hüddud [sərhəd] məsələsini mənfəətdar hökumətlərin rızası ilə həll etmək, yaxud riza hasil olmazsa məsələnin arbitraja verilməsi və konfransda iştirak edən millətlərdən birisinin zərərinə olaraq digər bir dövlətlə heç dürlü etilafa [uzlaşmaya; ittifaqa] girişilməməsi haqqında mütəqabil iltizam və müqavilə əqdi [bağlanması] üçün Qafqaziya və Zaqafqaziya millətlərinin müvafiqət [uzlaşması] və birliyi məsələsinin qövldən feilə [sözdən işə] keçirilməsinə şuru etsinlər [başlasınlar]. Bu məqsədlə, gürcü hökuməti Azərbaycan, Ermənistan və Şimali Qafqaziya Dağıstanlılar İttifaqı Hökumətinə təklif edir ki, noyabrın 10-u saat 12-də Tiflisdə Xariciyyə Nəzarəti mülkündə bir konfrans dəvət edilsin və hər hökumət buraya qanuni vəkalətlə iki nümayəndə göndərsin.

Gürcü hökumətinin təsəvvürüncə konfransda bu məsələlər müzakirə edilməlidirlər:

1. Nümayəndələri konfransa dəvət olunan hökumətlərin biri-birinin istiqaliliyyətini qəbul və təsdiq etmələri.

2. Ümum davalı məsələlərin, hətta xətti-hüddud məsələsinin mənfəətdar [marağı olan] dövlətlərin rızası ilə həlli, böylə riza [ilə] həll olmasa, məsələ arbitraj ilə həll edilməlidir.

3. Konfransda iştirak edən hökumətlər biri-birinə iltizam versinlər ki,

məzkur [adı çəkilən] millətlərdən birinin zərərinə digər dövlətlərlə etilafa girişməsinlər.

4. Ümumi Sülh Konfransında bu millətlərin müttəhidən [birgə] çalışaraq, cümhuriyyətlərinin təsdiqi və ümumi mənafeyin müdafiəsində yekdigərlərinə müzahirət [kömək] göstərmələri.

Təvəqqe edirəm, məktubuma vaxtli-vaxtında cavab verəsiniz.

**TÜRK ƏDƏBİYYAT VƏ LİSANI VƏ
TÜRK CƏRƏYANI-ƏFKARI
[TÜRK ƏDƏBİYYATI VƏ DİLİ, TÜRK FİKİR
CƏRƏYANLARI]**

(Ruşəni və Ruşən Əşrəf bəylərin konfransı)

(keçən nömrələrdən mabəd)

Görürsünüz ki, ədəbiyyatımızda üçüncü bir dəyişiklik başlayır. Birinci ərəb, fars; ikinci qərb, üçüncü bu iki əvvəlki hərəkətin fəzləliklərini [artıq, lazımsız hissələrini] atıb eyi hissələrini almış, türk ruhunu bunlarla süsləmək. Təbii, əvvəlcə Namiq Kamal, Əbdülhaq Hamidə necə etiraz etmişlər, daha sonraları Fikrətə, Cənaba, Xalid Ziyaya necə saldırmışlarsa, yeni milli cərəyana da öylə saldırdılar. “Dilimiz fəqir düşür, sənətimiz pozulur, ənənələrimiz qırılır” deyər qışqırdılar. Halbuki, bəzi mütəəssibliklər sərfi-nəzəri [bəzi mütəəssibliklərdən vaz keçilməsi], yeni ən düz fikirdir.

İmdi türklərdə də böylə olmaq la-

büd. Böylə olmaq üçün də öz millətinin əhvalını tanımaq, ruhuna uymaq, onu bilmək lazım. İştə şimdi yeni ədiblər, yeni şairlərimiz buna çalışır.

Nəzmdə əruz yerinə milli vəzn olan barmaq hesabını qəbul etdilər. Şimdi türklük o qədər geniş oldu ki, dil o qədər bir dəyişiklik göstərdi ki, qəzetləri, hətta rəsmi kağızları oxuyanda bunu görərsiniz. Pək sadə olur.

Ondan ötrü onun qüvvəsi hamısından artıq olmaq gərəkdə. Böyləcə də oldu. Ziya Gökalp bəy “Qızıl alma”-sında əski türk ənənələri barəsində qəribə masallar yazdı. Əmin bəy də ümum türkləri oyanmağa, bir-birini tanımağa dəvət etdi. Əski törələrdən, qurultaylardan, alanqoyalardan bəhs etdi. Ziya Gökalp bəy, türklüyü ictimai nöqtəsindən də araşdırmağa başladı. Çox vaqifcə məqalələr düzdü. O vaxtlar Türk Ocağı açıldı. Onun rəisliyində bulunan cavan mühərrirlərimizdən Həmdullah Sübhü bəy çox atəşli xitablarla gəncliyi milliyyətə dəvət etdi. Ocağın əzaları [üzləri] çoxaldı. Ocaq türklüyə xidmət etdi. “Türk yurdu” isimli məcmuə də yeni fikirləri yaymağa başladı.

O sıralarda Balkan müharibəsi oldu. Bunun türkə çox zərəri toxundu. Dədələrimizin qanlar tökərək əsrlərcə zəhmət götürdükdən sonra aldıkları gözəl Rumeli, dörd-beş həftə içində getdi. Bu müharibədə görülən ideal-sızlıq, eşq əskikliyi yeni yolda çalışanlara büsbütün anlatdı ki, türklərin milliləşməkdən özgə qurtuluş çarələri

yoxdur. Torpaqca o müharibədə çox qeyb etdik, fəqət milliyyət və ədəbiyyətə təərəqqi və təkamülə başladıq. Bu da bir kardır [qazanandır].

İndi, milli ədəbiyyətin istədiyi nə idi? Dilini əcnəbi ləfzlərdən [sözlərdən] mümkün qədər təmizləmək, bir kəlmənin türkcəsi varkən onu ərəbcə, farsca deməmək. Fəqət çox qullanılmış və çox alışı[ıl]mış kəlmələr atıla bilməz. Onda dilimiz pək fəqir düşər. Dildə İstanbulun danışması türkcəyə model olacaq. İstanbul xalqı türkcəni ən nazik danışandır. Çünki qaç əsrdir orası müstəqil türkün paytaxtı olmuş, padşah orada olur. Bütün şairlər orada çalışmış, məmləkətin kübar insanları, irəli məmurları, sarayların sultanları, qonaqların [malikanələrin] xanım əfəndiləri həp orada bulunmuşlar. Ədəbiyyətdə ora dili məşq tutulmuş [nümünə kimi qəbul edilmiş]. İstanbulun orta təbəqəsi, xalq təbəqəsi də digər şəhərlərin orta təbəqəsindən, xalq təbəqəsindən daha nazik danışmış. Bundan ötrü İstanbul ləhcəsi məşq oldu. Halbuki dildə ərəb və fars qaydaları ilə, tərki-i-izafi [izafət tərki-i-iyəlik birləşməsi] ilə, tərki-i-tövsifi [sifət birləşməsi] ilə yapılmayacaqdı. Türkün dilində türkün qaydaları qullanılacaqdı. Ədəbiyyətin şəklinə gəlinəcə, şəkildə Avropa şəkli qəbul olunacaq. Çünki bu gün mədəniyyət dünyasına hakim olan şəkil odur. Nasil bütün dünyada kimya qaidələri, mexanik qaydaları birsə, ədəbiyyət qaydaları da birdir. Ancaq o şəkillərin

içində hər məmləkətin kəndi ruhu vardır. Məsələn Qorki də hekayə yazır, Henri Lavedan da, şəkilləri bir şəkildir: ikisi [də] hekayə. Amma ruhları və siyaqları [üslubları; tərzləri] başqa-başqadır. Qorkinin hekayəsini oxuyanda deyirsiniz – bu, rusdur. Lavedanı oxuyanda – bu, fransızdır.

Ədəbiyyatımızın bugünkü ən yeni cərəyanları “Yeni məcmuə” isimli həftəlik məcmuədə görülür. Ziya Gökalp bəy kimi türklük aləmində fəlsəfi fikirlərindən, ictimai tədqiqlərindən, ədəbi və tarixi irşadlarından ötrü ismi hər vaxt anılacaq bir müdərris [müəllim, ustad] orada yazır. Bu gün ən sevilməmiş şairlərimizdən olan Yəhya Kamal, sizin Sabiriniz kimi oralarda pək artıq mərtəbədə sevilən Fazil Əhməd, istedadlı şairlərdən O. Seyfi, Faruq Nafiz orada yazır. Bugünkü nəsrimizin ən yaxşı sənətkarları sayılan Yaqub Qədri, Rəfiq Xalid, Ömər Seyfəddin orada milli hekayələr, dərin və gözəl düşüncələr nəşr edirlər. Türk ədəbiyyat tarixini dərinlən tədqiq edən Köprülüzadə Məhməd Fuad bəy orada yazır. Yarın qiymətli bir yer tutacaq olan Falih Rıfqi orada gözəl nəsr parələri yazır. Xalidə Ədib xanım son romanını orada nəşr etdi. Axır, Fikrət zamanında “Sərvəti-fünun” nə idisə, bu gün də “Yeni məcmuə” odur.

Teatro xüsusunda da bu son sənələrdə xeyli çalışıldı. Gənc şairlərdən Xalid Fəxri sadə dillə fəqət əruz vəznində “Bayquş” adlı bir masal pyesi yazdı. Yaxşı parələri də vardır. Bu son

günlərdə gənc şairlərdən Yusif Ziya da yeni mənzum bir pyes yazıb, özüm bəzi parələrini oxumuşam. Gözəldir. Yeni mühərrirlərimizdən Rəşad Nuri bir qaç aydır pyes barəsində çox qiymətli məqalələr yazmaqdadır. Özünün pyesləri də vardır. Birisi birinciliyi qazanıb, yaxında veriləcəkdir. Bu pyesləri Darülbədayi adlı kompaniya verir. Bu kompaniya eyni zamanda bir də aktyor məktəbidir. Teatromuza çox faydası toxunur. Firəngcədən pyeslər tərcümə edib oynadır.

Xülasə, gördünüz ki, bir vaxtlar “qövmi [milli] ədəbiyyatından” ayrılmış, sonraları Azərbaycandakı qolunu da buraxıb ərəb-fars təsirilə böyümüş, sonra bunun əskikliyi görüb Qərbə dönmüş, Qərb tərzindəki qüsurlarını da anlamış olan ədəbiyyatımız, axır öz mənliliyinə dönür. Bir həftədən bəri hər gün ləzzətlə oxuduğum sizin ədəbiyyatınızda Molla Pənah Vaqiflərdən, Vidadilərdən, Mirzə Fətəli Axundova qədər lap İran təsiri altında qalmışdı. Sonraları biz nasıl fransız təsirində qaldıqsa, siz də rus təsirində qalmışdınız. Ağaoğlu Əhməd bəylə Hüseynzadə Əli bəy, sonra bizim vətəndaşlarımızdan Əhməd Kamal bəy, darülmüəllimin müəllimlərimizdən Cövdat bəy bu diyara yeni türk fikirlərini ilk gətirənlər oldular. O gündən bəri Hüseyn Cavidlərdə, Cavadlarda, yəni yeni ədəbiyyatınızda bizə doğru bir meyil oyandı. Bizim təsirimiz altında qaldınız. Biz də gündən-günə milliyyətimizi aramaq ehtiyacını duyduq. Bir az əvvəl demiş-

dim ki, bizim qurtuluş yolumuz odur. İştə onun bir nəticəsini də bu gün gördük. Millətimizi aradıqca sizi bulduq. Ədəbiyyatımız sadələşdikcə, gözəlləşdikcə sizi də bizim ynimıza qoşdurdu.

Gündən-günə qol-budaq saldıran bu ədəbiyyat nəhrində bu gün siz və biz birləşdik. Böyük Volqa nasıl Rusiyanı bəsləyən bir “ana” nəhir olmuşsa, yeni və milli ədəbiyyat da türk aləmini bəsləyən, yaşardan, feyzləndirən bir “ana” nəhir olacaq, yolunu kəsən bütün maneələri sökəcək, məqsədinə, qayəsinə, məfkurəsinə qoşacaq, inşallah bütün türk və islam Asiyasını bərəkətli məcralarıyla canlandıracaqdır.

(sonu var)

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

- Vyana – Husarek kabinəsinin istefasını imperator qəbul etmişdir. Lammaş Baş Nazir təyin edilmişdir.

- Peşt – Məclisi-Məbusan üzvü Balla, Xorvat və Slavoniyada binizamlıqlar haqqında bir teleqraf oxumuşdur. Məzkur [adı çəkilən] ölkələrdə inqilab başlanmışdır. Səbiq əsayiş yoxdur. Serb əsirləri azad edilmişlərdir. Bu hadisədən dolayı, Macarıstan Baş Vəziri [Baş Naziri] Vekerle istefa vermiş, onun yerinə qraf Karolyi Baş Vəzir təyin edilmişdir.

- Yekaterinodar – Könüllü ordunun topxana anbarları patlamışlardır.

- Vaşinqton – Filadelfiyada “Vilson

Millətlər İttifaqı” nəzdində Avropa xırda millətlərinin konfransı açılır. Konfrans istiqlalıyyət (?) haqqında bir bəyannamə hazırlayacaqmış.

- Sofiya – Hökumət qoşunlarının Bolşevik cümhuriyyətinə xitam çəkmək təşəbbüsləri müvəffəqiyyətsiz qalmışdır. Kəndlilər pişrovu [lideri] Stamboliyskinin tərəfdarları inadlı müqavimət göstərirlər. Etılaf dövlətlərinin müzahirəti [köməyi] ilə Malinov kabinəsi qəti surətdə təşəkkül etmişdir.

- Varşava – Yəhudilərlə xaçpərəst fəhlələr arasında 2000 adamın iştirakı ilə böyük bir vuruşma vəqə olmuşdur. Yəhudi mağaza və evləri talan edilmişlər.

- Lehistanın yeni kabinəsi sülhpərəvərlərdən təşəkkül edərək, Mərkəzi Dövlətlərlə ittifaqın əleyhinə rəy vermişdir.

- Stokholm – Burian hökuməti fəaliyyətinin son nöqtəsi bu olmuşdur ki, Avstriyanın təslimini Vilsona xəbər vermişdir. Burian istefa verib, yerinə Andraşi gəlmişdir.

- İsveç burjua qəzetələri bolşevizmin bütün cahanı təhdid altına aldığına dərkə, bolşevizm əleyhinə mütəliatda bulunurlar [rəy bildirirlər].

NƏZARƏTLƏRDƏ [NAZİRLİKLƏRDƏ]

Dövlət Müfəttişliyi

Dövlət Müfəttişliyi barəsində Azərbaycan Hökuməti tərəfindən bu qə-

rarnamələr qəbul edilmişlərdir:

1. Dövlət Müfəttişliyi 1917 sənəsi təşrinə-əvvəlinin [oktyabrın] 1-ində kontrol və təftiş haqqında elan [elan] edilmiş olan mövcud qanunlar və qaidələr üzrə əməliyyatda bulunur. Şu qanunlar və qaidələri tətbiq etdikdə təsadüf edən məsələlər Dövlətə Kontrol Şurası tərəfindən və icab edərsə, Baş Hökumət tərəfindən həll olunacaqdır.

2. Birinci maddədə göstərilmiş qanun və qaidələri təkmil və təbdil etmək [əlavə və dəyişikliklər etmək] sifəti ilə lazımi və həqiqi təftiş barəsində burada əlavə olunan qaidələri dəxi tətbiq etməlidir.

3. Dövlət Müfəttişi[nə] şimdici [dərhal] təşəbbüsatda bulunması barəsində imkan verilsin:

a) 1918-ci ilin dövləti büdcəsini mövqeyi-icraya qoymaq barəsində layihə tərtib etmək və ayrıca olaraq Cümhuriyyət Hökuməti əməliyyatda bulunan zamana aid layihə tərtib etmək.

b) Məclisi-Müəssisanda mövqeyi-müzakirəyə qoyulacaq qanunları hazırlamaq.

4. Dövlət Müfəttişliyinə daxildirlər:

1) Dövlət Müfəttişi, 2) onun müavini və 3) Dövlət Müfəttişliyi Şurası, 4) Dövlət Müfəttişinin dəftərxanası, 5) Dövlət Müfəttişliyi İdarəsi.

5. Dövlət Müfəttişi və Şuranın ixtiyaratı, vəzifələri və daireyi-əməliyyatı [fəaliyyət dairəsi] şu qaydaların birinci maddəsi üzrə təyin olunur. Dövlət

Müfəttişliyi İdarəsi Rusiya Dövləti Kontrolunun mərkəzi və məhəlli idarələr barəsindəki qanunlar[ı] üzrə rəftar edir. Dövlət Müfəttişliyi dəftərxanası öhdəsinə şu vəzifələr həml olunur [qoyulur]:

1) Dövlət Müfəttişliyini idarə etmək barəsində ümumi işlər,

2) Şuranın və Müfəttişlik İdarəsinin daireyi-vəzəifinə [vəzifələri sırasına] daxil olmayan işlər və

3) Dövlət Müfəttişliyinin maliyyə layihəsini [büdcəsini] tərtib etmək.

Ukraynaya nümayəndə

Noyabrın birindən etibarən, Hökumətin iclasında Miryusif Vəzirov Ukraynaya siyasi nümayəndə təyin olunur.

Məhbəsləri təcrid

Daxiliyyə Nəzarətində məhbusların yerini təzələmək barəsində layihə hazırlanır.

Kiçik Şura

31 oktyabr iclasında Hökumət qərar vermişdir ki, nazirlərin müavinlərindən ibarət bir Kiçik Şura təşkil edilsin ki, orada fər'i [ikinci dərəcəli] məsələlər həll olunsunlar.

AZƏRBAYCANDA

Gəncə qubernatoru Daxiliyyə naziri adına olan raportla, Gəncə quberniyası dairəsində dolaşan bir dəstə

quldurların tutulmasını bildirir. Polis əfradı [nəfərləri] dəstəsi, quldurlar gizləndikləri yerə yaxınlaşdığında quldurlar tüfəng atəşi açmışlar. Bunlar dəxi atəşlə cavab verməyə məcbur olmuşlardır. Atışma nəticəsində quldurlardan ikisi tələf olmuş, polis əfraidından isə qorodovoy Əli Xasməmməd oğlu öldürülmüşdür. Quldurlar dəstəsinin başçısı Levon (familiyası məlum deyildir) qaçmışdır. Gəncə qubernatoru izahat ilə bərabər təvəqqe etmişdir ki, Əli Xasməmməd oğlunun ailəsinə 800 manat pul buraxılsın.

BƏLƏDİYYƏ MƏCLİSİNDƏ

Təşrini-əvvəlin [oktyabrın] 31-ində Qasimovun sədarəti altında Bələdiyyə Məclisinin fəvqəladə iclası vaqe olaraq aşağıda yazılan məsələlər müzakirə edilmişlərdir.

Adi iclaslar təyini haqqında Lopatinski tərəfindən edilmiş təklif qəbula keçir.

İşbu məsələ təşrini-saninin [noyabrın] 23-ündəki iclasda həll olunacaqdır. İclas axşam saat 7-də açılacaqdır.

Sonra Bələdiyyə Məclisinin tərtib verdiyi düsturüləmə [təlimatnamə] layihəsi elan edilir.

Qasimov qəraradın 7-nci maddəsinə müzakirə edərək, üç dəfədən artıq iclasa gəlməyən üzvlərin üzvlükdən ixracını təklif edir.

Delitsın təklif edir ki, maliyyə ko-

missionu istədiyi və lazım bildiyi məsələni Bələdiyyə Şurası iclasına daxil etmək ixtiyarına malik olsun.

Bu iki təklifləri qəbul edilir.

İlyuşkin qəraradın 52-ci maddəsinə görə təklif edir ki, bütün məsail [məsələlər] Bələdiyyə Məclisindən əvvəl Bələdiyyə İdarəsinə verilməlidir.

Duma bunu və Delitsın tərəfindən varid olan [təqdim edilən] 53-üncü maddə mövcubincə [53-cü maddəyə uyğun olaraq], “müştərək iclası öz arasından sədr seçmək ixtiyarına malikdir” məzmunlu əlavə ilə qəbul edir.

Abbasqulu Kazımzadə ərz-hal və ərizələrin türk lisanında verilməsini təklif edir. Qasimov təklif edir ki, rus lisanı bilməyən üzvlər öz lisanlarında təkliflərini təhrirən [yazılı surətdə] versinlər. Tərcüman təyin edilənə kimi tərcümanlıq vəzifəsini özü öz öhdəsinə götürür.

İşbu təklif və qəraradın başqa maddələri yazıldığı kimi qəbul edilir.

Bə'dəhu [ondan sonra] doktor Şərifov, şəhər xəstəxanalarına buraxılacaq ərzaq barəsində məruzə oxuyur.

Bundan dolayı, Bələdiyyə İdarəsi atidə mündəric [aşağıda dərc olunan] qətnamənin qəbulunu Bələdiyyə Məclisinə təklif edir:

1) Anbarlardakı ərzaqdan şəhər xəstəxanaları üçün buraxılsın: Qənd - kirvənkəsi 75 qəpikdən, çay - 7 manatdan, başqaları isə öz qiymətinə.

2) Bu ərzaq nisyə buraxılır, hər ayın axırında hesab edilir.

3) Ərzaq şöbəsinə tapşırılmalıdır ki,

xəstəxanalar üçün bazarda tapılmayacaq ehtimalı ilə anbarlarda lazımı ərzaqı saxlasın.

4) Bələdiyyə İdarəsinə tapşırılmalı ki, ərzaq şöbələri anbarlarından Mərkəzi Ev Komitəsi tərəfindən saxlanılan darüleytam [yetimxana] və iaşə məntəqələrinə xəstəxanalarda verilən fiyat ilə ərzaq buraxsın.

Bələdiyyə İdarəsinin təklifi qəbul edilir.

ÖYÜN, MİLLƏT*

Yavərani-həzrəti-şəhriyaridən Qafqaz İslam Ordusu Baş komandanı sipəhsalari-ə'zəm dövletli fəriq Nuri paşa həzrətlərinə ithaf olunur.

Öyün, millət ki, əltafi olub şövkətli
sultanın,
Hilalın haləsi qılsın əhatə türk övtanının.

Təfaxür eylə, ey millət, muradın hasil
olmuşdur,
Daha əflakə yüksəlməz əninü ahü
əfqanının.

Həyasız rus zülmündən o yüksək
ruhun ölmüşdü,
Tutardı şişəyə hər dəm şərabi-nab tək
qanının.

Qızılgül tək açıl, gül, gör ki, türkün
şanlı ordusu
Rəvaqi-ərşə nəsb etmiş böyük
Osmanlı ünvanının.

Səmaya doğru toğrul tək sən ey türk
oğlu, uç, yüksəl,
Ki, sənsən şanlı övladı şərəfli, əski
Turanının.

Bulud altında qalmışdı əgərçi kövkəbi-

bəxtin,
Gör imdi nəcmi-zahir tək hilalın,
nəcmi-tabanının.

Gərək taqi-müqərnəsdən asılsın türk
tuğrası,
Mələklər zibi-duş etsin livasın
ali-Osmanının.

Bütün mümtaz ellərdən olur türk
milləti mümtaz,
Sürər bundan sora türklük şərəfli-şanlı
dövrünün.

Məhəmmədəmin oğlu Salman

* Bu şeir qəzetəmizin 26-ncı nömrəsində dərc edilmişdi, fəqət sərmürəttib səhlənkərlığı olaraq əski hüruf [mətbəə hərfləri] ilə tərtib verildiyindən yaxşı çıxmamışdı. Binaileyh yenidən dərcini lazım gördük.

İdarə

BAKI XƏBƏRLƏRİ

* Təşrini-əvvəlin [oktyabrın] 31-ində xüsusi trenlə Azərbaycan Hökuməti nəzdindəki Gürcüstan siyasi nümayəndəsi Kartsivadze Tiflisə azim olmuşdur [yola düşmüşdür].

* Təşrini-saninin [noyabrın] 2-sində İrəvan müsəlmanları heyəti Bakıya varid olmuşdur. Heyət, Xəlil bəy Qasımbəyov, Sadiq bəy Sadiqbəyov cənablarından ibarətdir. Həmin gün heyət, Sədrəzəm [Baş Nazir] Xan Xoyski həzrətləri tərəfindən qəbul edilmişdir.

* Hal-hazırda bütün şəhər məktəblərində tədrisat başlanmışdır. Təmir olunmamış məktəblərdə tədrisat hələlik başlanmamışdır. Bundan ötrü də

Məktəb komissiyonu Bələdiyyə İdarəsindən 181 min rublə tələb etmişdir. Lazımı məruzə Məktəb komissiyonu tərəfindən Bələdiyyə Məclisinə pişnihad [təqdim] edilmişdir.

* Məktəb komissiyonu açılmış şəhər kitabxanasına türk kitabları verilməsini qəet etmişdir.

* Bolşevik hökuməti dekreti mövcubincə [dekrelinə uyğun olaraq] bütün məktəblərdə şəriət dərsi fəsx [ləğv] edilmişdi. Şəriət müəllimləri isə eylül [sentyabr] ayının 1-nə kimi hesablarını almışdılar. Məktəb komissiyonu yənidən şəriət dərslərini qəbul etdiyi üçün, şəriət müəllimləri eylülün 1-indən etibarən məvacib alacaqlar.

Vapor vürudu [gəmi gəlişi]

Təşrini-saninin 1-i saat 3 radələ-rində barkeş “Araq” Bakıya gəlmişdir. İşbu barkeş Nargin adası yanından 300 nəfərədək sərnəşin gətirmişdir.

Sərnəşinlər Petrovskdan “KAMVO” cəmiyyətinə məxsus “Qırğız” vaporu ilə gəlmişlərdir. Sərnəşinlərin məlumatına görə, onlar Petrovskdan çıxdıqları zaman, orada Biçeraxov dəstəsi dururmuş. Şəhərdə sakitlik imiş. Ərzaq çox o qədər də baha deyildir. Çörəyin girvənkəsi 3 manat 50 qəpiyədək tə-rəddüdlə [dəyişkən qiymətlərlə] satılır. Onların Bakıya gəlmələri 8 gün çəkmişdir.

Tibbiyyə və səhiyyə müəssisələ-rinin əhvalı

Şəhər upravası təhti-idarəsindəki

tibbiyyə və səhiyyə işləri axır vaxtlar hadisətindən [axır vaxtların hadisələrindən] dolayı fəna bir hal kəsb etmişdir. Səhiyyə arabaları nəqliyyat arabaları kimi ələf yoxluğundan çox azalmışdır. Şəhər işğalından sonra bu məsələ bir az da gərginləşmişdir. Həcz [müsadirə] edilmiş at sahibləri öz heyvanlarını aparmışlar. Şimdi nəqliyyat və səhiyyə atları alınır.

Arabalar da işləməyə başlamışlar. Türk Komandanlığı bir neçə avtomobil verməklə köməkdə bulunmuşdur. Xəstələri daşımaqdan ötrü səhiyyə arabaları qaydaya salınır. Xəstəxanaların da əhvalı günü-gündən yaxşılaşmaqdadır.

Neftçilər Şurasında

Neftçilər Şurası ümuratının sədri [İşlər İdarəsinin müdiri] Dastakov istefa vermişdir.

Suraxanı dairəsinin qurudulması

Neftçilər Şurası Suraxanı dairəsinin qurudulmasını öz əsas fondu hesabına götürmüşdür.

Qənd və çay

Mərkəzi Ev Komitəsi və “Kooperatsiya” əhali arasında adambaşı ½ girvənkə çay, ¼ girvənkə qənd paylayacaqlar. Qənd və çay Mərkəzi Ev Komitəsinin xüsusi məntəqələrindən və “Kooperatsiya” dükanlarından ev komitələrinə veriləcək. Bu məsələnin gecikməsi Şəhər İdarəsindən verilən çayların xırda-xırda deyil, böyük torbada verilməsindən irəli gəlmişdir.

Mərkəzi Ev Komitəsi və “Kooperat-siya” bir neçə iclas təyini ilə qət etmişdir ki, çayı xırda-xırda zərflərə bağ-layaraq banderol vursunlar. Bundan dolayı, Mərkəzi Ev Komitəsi və “Koop-eratsiya” ev təşkilatlarına təklif edir ki, öz kontrollerini işbu işə cəlb etsinlər.

Tələbələr miyanında [arasında]

Eşitdiyimizə görə, türk tələbələr-inin hərbiyyə məktəblərinə alınması Hökumət tərəfindən qət edildiyinə binaən, Bakıdakı türk tələbələri tərə-findən bu yaxın zamanda Hökumətin icazəsi ilə ümum Azərbaycan tələbələr-inin qurultayı çağırılacaqdır. Bu qurul-tayda yuxarıda zikr olunan qanunun hamı tələbələrə bilafərq şamil olması məsələsi müzakirə ediləcəkdir.

XARİCİ XƏBƏRLƏR

Müharibə və Yaponiya

Nyu-Yorkda müntəşir “V. P.” qəze-təsinin Tokyodan verdiyi məlumata görə iyulun əvailində [əvvəllərində] in-iqad etmiş [qurulmuş] Şurayi-Kəbirdə [Böyük Şurada] bəhri və bərri qüvvəni [dəniz və quru qoşunlarını] artırmaq məsələsi qət edilmişdir.

4 alaylı 21 firqədən [diviziyadan] mürəkkəb indiki qoşun 42 firqəyə kimi artırılmalıdır. İşbu firqələr 21 qolordu olacaqdır. Məxaric 174 milyon yen olacaqdır. Bəhri qüvvə [dəniz qüvvəsi] 8 böyük vaporlu 3 böyük dəstə və zirehlilər dəstəsindən ibarət olmalıdır.

Məxaric 1000 milyon yen olacaq. İşbu məramnamənin təcili surətdə qövldən feilə [sözdən işə] gəlməsi barə-sində hələlik məlumat yoxdur.

Müxabirədə [xəbərde] deyilir ki, Yaponiyada Dünya müharibəsindən sonra Amerikaya nisbətə Yaponiyanın əhvalı nasıl olacağı düşünülür. Ehtimal edilir ki, Yaponiya böyük bəhri və bərri qüvvəyə malik olmazsa, hər bir tərəf-dən kəsiləcəkdir. Rusiya və Xitanın [Çinin] əhvalı da müsəlləh olmağı [silahlanmağı] tələb edir. Ola bilsin ki, Qərb millətləri Asiya işlərinə müdaxilə etmək fikrinə düşsünlər. O halda, Ya-poniya öz mənafeini ancaq diqqətləri cəlb edə biləcək bir qüvvə ilə təminə nail olar. Yaponiya Millətlər İttifaqı hü-suluna [hasil olmasına, əmələ gəlməsinə] bədbinanə bir nəzərlə baxır.

Ola bilsin ki, Yaponiya müsəlləh olaraq öz mənafeini müdafiə etməyə çalışsın. Qəzetənin məlumatına görə Yaponiya, siyasətini başqa bir rəngdə [tərzde] aparmaq fikrindədir.

Avstriya kabinəsi

Vyana qəzetələrinin məlumatına görə, Parlaman dairələrində dəvəran edən [gəzən] şayiələrdən anlaşılır ki, Lammaş Avstriya imperatoru tərəfin-dən yeni kabinə təşkilinə müvəkkil olmuşdur. Bu kabinəyə firqə nüma-yəndələri daxil olmayacaqlardır. Kabi-nənin vəzifəsi təcili surətdə sülh əqd etmək [bağlamaq], mərkəzi hökumət işlərini millətlər hökumətinə vermək-dən əlavə, ümumi mənafeyi müdafiə

etməkdir. Lammaş şimdiki nazirlərin ikisindən mədə [başqa] həpsini kabinəyə cəlb etmək fikrindədir.

Qanlı əkmək

Moskvadan verilən məlumata görə, Ərzaq Komissarlığı əkməyə qan qatmaq layihəsini təsdiq etmişdir. Əkməyə qan qatışdıqda 80 faiz artır. Qanlı əkmək ziyadəsincə mənfəətli hesab olunmuş.

Kazan dəhşətləri

“Bryanski anarxist” qəzetəsinin məlumatına görə, Kazanın süqutundan üç gün sonra bu şəhərdə dəhşətlər baş vermişdir. Çex-slovaklar tərəfdarlığında müttəhim edilənlər, dəstə-dəstə tövqif [həbs] və körpülər üzərində gülləbaran edilmişlər. Qurşunla tələf olmayanları süngü ilə tələf etmişlər. Qadınlar və uşaqlara da aman verilməyirmiş. Ölüm cəzasına məhkum olanlar üzərində bir çox fənalıqlar yapılmış. Kazan şəhəri iki gün yanıbmışdır. Nicat tapmış əhali, anbarlar və başqa bu kimi gizli yerlərdə gizlənməmişlər.

Taqanroqun ilhaqı

Taqanroqdan Don ərazisinə ilhaq olmaqla, Don məmləkətin baş hərbi limanı əhəmiyyətini haiz olur [əhəmiyyətə malik olur].

Sibiryada

Alman Mətbuat Bürosu məlumatına görə, Sibiryadakı İtaliya hökumət

nümayəndəsi bəyan etmişdir ki, çex-slovaklara başqa müttəfiqlərlə bərabər müavinətdə bulunmaqdan [kömək etməkdən] ötrü İtaliya iki tabor qoşun göndərir. Rusiya ilə əlaqeyi-dostanədə bulunmuş İtaliya Hökuməti bəyan etmişdir ki, Rusiyanın daxili işlərinə müdaxilə etməyəcəkdir.

* * *

Çitaya yapon qoşunu gəlmişdir.

* * *

“S. İ.” qəzetəsinin məlumatına görə, Krasnoyarskiyə yapon qitəatına [birliklərinə] yer hazırlamaqdan ötrü 6 zabit, 14 kvartirmeyster gəlmişdir.

* * *

Şanxaydan “F. Q.” qəzetəsinə teleqraf edilir: Lena nəhri hövzəsi təmizlənməmişdir. Bolşeviklər köylərə fərar edərək, kəndçilərə təslim olurlar. Bunlar miyanında [arasında] həyəcan hökmfərmədir [hökm sürməkdir]. Bolşevikləri kəndçilər gah vaxt [bəzən] diri-diri dəfn edirlər.

* * *

“İ. J.” qəzetəsinin məlumatına görə Fransa Hökuməti ilə Çex Milli Komitəsi miyanındakı [arasındakı] etilafdan naşi [uzlaşma səbəbindən], Fransa generalı Janken, çex-slovak qoşunları komandanlığına təyin edilir.

GÜRCÜSTANDA

Almaniya qoşunlarının təxliyəsi

Berlindən verilən fərman mövcübincə [fərmana uyğun olaraq] Gürcüs-

tandakı alman qoşunları Gürcüstanı təxliyəyə başlamışlar. Hələlikdə 25 tren gedir. Qoşunları göndərməkdən ötrü səriülhərəkə [sürətli] parovozlar hazırlanmışdır.

Milliləşmək

Ədliyyə naziri Daxiliyyə Nəzarətindən [Nazirliyindən] rica etmişdir ki, cinayət işlərindən ötrü bağlanılacaq əqd [müqavilə] və bəratülqövlər [protokollar] gürcü lisanında yazılsın.

Yeni radio mövqifi

Gürcüstan Cümhuriyyəti radio mövqifi [stansiyası] müfəttişi Hökumətə xəbər vermişdir ki, Potidə qüvvətli bir radio işə başlamışdır. İşbu mövqif İstanbul, Kerç, Odessa, Nikolayev və Berlin ilə müxabirədə bulunacaqdır [xəbər alıb-verəcəkdir].

Saldatların tüğyanı

Təşrini-əvvəl [oktyabrın] 28-ində saat 2-də Avçala mövqifinin [stansiyasının] naçalniki teleqrafən xəbər verir:

Qldani mövqifi tərəfindən tüğyan [azğın] etmiş sərxoş saldatların ikinci dəstəsi gəlmişdir. Mövqifi gülləbaran edirlər, xidmətçilər həyəcan içindədirlər. Rica edirəm ki, parovozla 20 milisioner göndərsiniz.

Hökumətin icazəsilə cümə günü 8 təşrini-sani [noyabr] 1918-də saat 12-də Qorçakovski caddədə Tağiyevin 1 nömrəli evində Evçilər İttifaqının mülkündə (Borsanın altında) Bakı Ticarət və Sənəət İttifaqı üzvlərinin ümumi iclası təyin

olunmuşdur. Baxılacaq məsələlər:

1) İttifaq məramnaməsinin müzakirəsi [və] təsdiqi;

2) İclasda qalxacaq məsələlər.

713 2-2

ELAN

Mənzil Müfəttişliyinə iki nəfər türkca qonuşan bakılı və yaxud Bakı şəhərinə bələd məmur lazımdır.

Ünvan: Mariinski caddədə, nömrə 6.

711 6-4

Mama K. Şerman

Qəbul edir: mamalıq, ovmaq (masaj) və iynə vurmaq işləri. Həmçinin xəstələrə qulluq etmək işində də təcrübəsi vardır. Ünvanı: Kolyubakinski küçədə Parapetin qabağında Dildarovun 26 nömrəli evində, 2-ci mərtəbə.

Doktor Rza bəy Sultanov

Paris Darülfünunundan

Qəbul edir daxiliyyə və əsəbi xəstələri hər gün saat 9-1-ədək, saat 4-7-yədək. Telefon 5-30. Adres: Parapet, Kolyubakinski küçədə nömrə 39. “Azərbaycan” qəzetə idarəsinin yanında.

237

Doktor Əliheydər Allahverdiyev

Daxili naxoşları qəbul edir səhər saat 8-dən 10-a kimi, axşam saat 4-dən 6-ya kimi. İçəri şəhərdə bağıın qarşısında Mınaretski küçə, ev nömrə 1. Telefon nömrə 36-91. Б. Минаретская ул., д. N 1. Кв. N 236. Телеф. 36-91.

12-2

Doktor F. S. Şteyn

Naxoşları qəbul edir səhər saat 9-dan 12-yədək, axşam saat 5-dən 7-yədək.

Mariinski və Tarqovı caddələrin kün-cündə Əşrəfovun evi, “Jorj” əksxanası. Telefon nömrə 54-44.

232 25-2

Doktor Kamilə xanım İsmayilov

Uşaq və əmrazi-daxiliyyəsi [daxili xəstəlikləri] olan naxoşları hər gün səhər saat 10-dan 2-yədək və axşam 4-7 qəbul edir.

Adres: Armyanski 16. Telefon 56-89.

235 12-2

Arvad diş həkimi Moiseyeva-Levin

Olqinski caddədə ev nömrə 5, 3-üncü mərtəbə, sağda. Telefon nömrə 06-23.

Dişlərə müalicə edir, çıxarır. Kauçuk və qızıl üzərində sabiq Berlin şəhər müalicəxanasının müdiri nəzarəti altında süni dişlər qayırılır. Qəbul edir: səhər saat 9-dan 1-ə kimi; axşam saat 5-dən 8-ə kimi.

216 25-10

Arvad diş həkimi Z. A. Şexter xanım

Dişlər ağrısız çıxarılır. Qızıl qapaq, qarma və hər növ qayıрма dişlər. Dişin yaxşı qayırılması təmin olunur. Kənardan gələnələr üçün iş tezliklə görülür. Qiymətlər münasibdir. Qəbul olunur 9-dan 2-yə və axşam 4-dən 7-yə kimi. Vorontsovski küçə, 14 nömrəli evdə, paradni qapıdan.

215 25-8

Diş həkimi Melçarski

Torqovaya soqaqda Muxtarovun xanəsində nömrə 15. Dişlərə tədavi edir, doldurur, ağrısız ixrac edir. Gözəl altun və sairə dişlər emal edir. Xəstələri qəbul edir: səhər saat 9-2-yədək.

210 12-6

Müsəlman diş təbibəsi Ayna xanım

Malakan bağının qarşısında Zeylidso-

nun kabinəsində hər gün xəstə qəbul və hər növ diş emal və tədavi [müalicə] edir. Zabitan və əfradın [zabitlərin və əsgərlərin] dişləri əhvən şəraitlə [münasib şərtlərlə] tədavi və emal edilir.

213 12-11

Həkim S. L. Şklovskaya

Mamalıq və daxili ünas əmrazını [qadın xəstəliklərini] qəbul edir. Naxoşlar qəbul olunur: səhər saat 9-dan birə və 5-dən 7-yə qədər. Ünvan: Aziatski küçədə nömrə 153, Bolşoy Marskoy və Krasnovodski küçələrin arasında. Telefon: 50-67.

209 12-7

Diş müalicəxanası

S.M. İtkinin süni diş laboratoriyası

Dişlərin ağrısız çəkilməsi. Təzə üsulla farfor və qızıl dişlər qondarılması. Dişlərini qayıtdırmaq və diş qoydurmaq xahişində olanlar səhər saat 9-dan birə və 4-dən 6-ya qədər qəbul olunurlar.

Ünvan: Bolşoy Marskoy küçədə 37 nömrəli ev, telefon 06-25.

208 25-13

Müdirilər:

Ceyhun bəy Hacıbəyli
Şafi bəy Rüstəmbəyli

QEYD VƏ ŞƏRHLƏR

Ticarət və Sənəət Nəzarətindən

səh. 47. “30 təşrini-əvvəl 334”: Burada il, rumi tarixlə göstərilmişdir (1334-cü il). Miladi tarixlə 30 oktyabr 1918-ci ilə uyğundur.

Alman mətbuatı və sülh

səh. 51. “F. zeytunq”: “Fossişe zeytunq” qəzeti nəzərdə tutulur.

Teleqraf xəbərləri

səh. 55. “...Xorvat və Slavoniyada...”: “Xorvat” qəzetdə “Kroat” şəklində yazılmışdır. Xorvatiya krallığı nəzərdə tutulur. “Slavoniya”: Slavoniya krallığı nəzərdə tutulur.

“Konfrans istiqlaliyyət (?) haqqında bir bəyannamə hazırlayacaqmış.”: Sual işarəsi qəzetdəki məndə getmişdir.

“Stamboliyski”: qəzetdə “İstanbulinski” kimi getmişdir.

“Malinov”: qəzetdə səhvən “Manilov” getmişdir.

“Burian hökuməti fəaliyyətinin son nöqtəsi...”: Ştefan Burian 16 aprel – 24 oktyabr 1918 tarixləri arasında Avstriya-Macaristan İmperiyasının Xarici İşlər naziri idi. Burada “Burian hökumətindən” yəni Burianın başçılığında qurulan hər hansı bir hökumətdən söhbət gedə bilməz. Qəzetdəki xəbərin bu hissəsi “Burianın hökumətdəki fəaliyyətinin son nöqtəsi...” kimi başa düşülməlidir.

Dövlət Müfəttişliyi

səh. 56. “Dövlət Müfəttişliyi 1917 sənəsi təşrini-əvvəl [oktyabrın] 1-ində kontrol və təftiş haqqında elan edilmiş olan mövcud qanunlar və qaidələr üzrə əməliyyatda bulunur.”: “...1917 sənəsi oktyabrın

1-nə qədər...” olmalıdır.

“a) 1918-ci ilin dövləti büdcəsini...”: Qanunun bu cümləsi belə başa düşülməlidir: “1918-ci ilin dövlət büdcəsinin icra edilməsi haqqında və ayrıca olaraq, Cümhuriyyət Hökumətinin 1918-ci ildəki fəaliyyət müddəti haqqında hesabat tərtib etmək.”

“Dövlət Müfəttişliyinə daxildirlər”: Qəzetdə bu cümlə 3-cü maddənin “b” bəndinin davamı kimi getmiş, maddə nömrəsi göstərilməmiş və müvafiq olaraq, 3-cü maddədən sonra 5-ci maddə gəlmişdir. Halbuki bu, müstəqil maddə olmalıdır (4-cü maddə).

Bələdiyyə Məclisində

səh. 57. “müştərək iclası öz arasından sədr seçmək ixtiyarına malikdir”: Burada söhbət Bələdiyyənin geniş tərkibli komissiyalarının müştərək iclasından gedir.

Öyün, millət

səh. 58. Bu şeir “Azərbaycan” qəzetinin 30 oktyabr 1918-ci il tarixli 26-cı nömrəsində kiçik fərqlərlə çap olunmuşdur.

“Ziyasız rus zülmündən o yüksək ruhun ölmüşdü”: “Azərbaycan” qəzetində daha əvvəlki (nömrə 26) çapında bu misrada “həyasız” yerinə “ziyasız” yazılmışdır.

“Gör imdi nəcmi-zahir tək hilalın, nəcmi-tabanın”: Bu misranın sonu həm əvvəlki çapda (nömrə 26), həm də burada “nəcmü-tabanın” şəklində getmişdir.

Əvvəlki çapda (nömrə 26) şeirin altındakı imza belədir: “Məhəmmədəmin oğlu Salman Mümtaz”.

“Yavərani-həzrəti-şəhriyari”: “Padşah həzrətlərinin yavərləri” mənasını verir. Osmanlı İmperiyasında hərbi ünvan idi.

“Sipehsaları-əzəm”: “əzəmətli Baş komandan”.

“Dövlətli”: Osmanlı İmperiyasında bəzi yüksək çinli zabitlərə və dövlət məmurlarına müraciət formasıdır.

“Fəriq”: Osmanlı ordusunda hərbi rütbə. “Fəriqi-sani” (ikinci fəriq) “general-mayor” və “general-leytenant” rütbələrinə, “fəriqi-əvvəl” (birinci fəriq) isə “ordu generalı” rütbəsinə uyğun idi.

“Tutardı şışəyə hər dəm şərabi-nab tək qanın”: “Sənin qanını hər dəm, saf bir şərab kimi şüşəyə çəkərdi.” Burada klassik ədəbiyyatın “şərabi-nab”, “şışəyə tutmaq”, “dəm” kimi məşhur məzmunlarından istifadə edilmişdir. Bu misranın ən bəsit mənası belədir: “Hər an sənin qanını içərdi.”

“Öyün millət” şeiri (səh. 58) üçün lügət

əltaf: lütfələr

övtan: vətənlər; ölkələr

əninü ahü əfqan: nalə, ah və fəryad

rəvaqi-ərş: ərşin (göyün ən uca mərtəbəsinin) qübbəsi, çardağı

nəsb etmək: asmaq; sancmaq

kövkəbi-bəxt: bəxt ulduzu

nəcmi-zahir: görünən, parlaq ulduz

nəcmi-taban: işıqlı, parlaq ulduz

liva: bayraq; qoşun bayrağı

zibi-duş etmək: bəzək (zinət) kimi çiyinə (boynuna) asmaq

mümtaz: seçkin, imtiyazlı

Bakı xəbərləri

səh. 58. “Təşrini-əvvəlın [oktyabrın] 31-ində xüsusi trenlə...”: Qəzetdə “təşrini-əvvəlın” [oktyabrın] yerinə səhvən “təşrini-saninin” [noyabrın] getmişdir.

Vapor vürudu

səh. 59. “Təşrini-saninin 1-i saat 3 rad-dələrində barkeş...”: “Barkeş” sözü “yük

daşıyan” mənasına gəlir. Burada “barkeş” yerinə güman ki, yaxın məsafələrdə yükdaşıma məqsədi ilə istifadə edilən kiçik ölçülü gəmi olan “barkas” olmalı idi, yaxud “barkeş” sözü bu xəbərdə “barkas” sözünün qarşılığı kimi işlənmişdir.

Avstriya Kabinəsi

səh. 60: “Avstriya imperatoru”: Söhbət Karl I Frans İosifdən gədir.

Saldatların tüğyanı

səh. 62. “Təşrini-əvvəlın [oktyabrın] 28-ində...”: Qəzetdə “təşrini-əvvəlın” [oktyabrın] yerinə səhvən “təşrini-saninin” [noyabrın] getmişdir.